

40^e
jaargang

't Seghen Waert

Historisch Genootschap Oud Soetermeer
jaargang 40 nr. 1, 2021

Contact

Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer, tel. (079) 319 06 83

info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging: ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, tel. (079) 331 58 28

Dagelijks bestuur

dhr. J. de Ruiter, voorzitter@oudsoetermeer.nl, tel. 06 21265975

dhr. H. Middendorp waarnemend, secretaris@oudsoetermeer.nl

dhr. P.A. Bekking, penningmeester@oudsoetermeer.nl, (079) 341 94 90

Werkgroepen en commissies

Archeologische Werkgroep: awz@oudsoetermeer.nl

Werkgroep Collectie: collectie@oudsoetermeer.nl

Commissie Historisch Erfgoed: che@oudsoetermeer.nl

Genealogische Werkgroep: gwz@oudsoetermeer.nl

Leesgroep Lastige Letters: paleografie@oudsoetermeer.nl

Filmwerkgroep: wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummers

Contributie: NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Giften: NL 65 ABNA 06 13 09 83 66

Colofon

Uitgave: Historisch Genootschap Oud Soetermeer; ISSN: 1384-7260

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, R. Tousain, T. Vermeulen

redactie@oudsoetermeer.nl

Vormgeving: R. Tousain

Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld.

www.oudsoetermeer.nl

Omslag

Een zonnige winterdag in het Wilhelminapark 2021 (foto Ron Tousain)

**Van Herwijnen
Outdoor Store**

*Dorpsstraat 66
anno 1908*

**van
Herwijnen**

vrijetijdskleding
wandelschoenen
bergschoenen
tenten

dartsport
schietsport
campingaz dealer
kampeerartikelen

Dorpsstraat 66 - Zoetermeer - Telefoon (079) 316 35 51 - www.herwijnenzoetermeer.nl

INHOUD

De Familie Dekker

2

Jaap Dekker

De titel van dit artikel bevat ook de naam van de schrijver. Jaap Dekker is de kleinzoon van Leendert Dekker. Van oorsprong bestond de familie uit molenbouwers. De overgrootvader van de schrijver heeft bijvoorbeeld in 1903 de afgebrande ondermolen van de driegang in de Driemanspolder herbouwd. Jaap reageerde op de artikelen in 't Seghen Waert 4 van 2019. Hij schreef: 'Ons kwartaalblad 't Seghen Waert zie ik altijd met veel plezier door de brievenbus komen. Bij het lezen kwamen bij mij enkele gedachten op, die ik u niet wil onthouden'. De vermelding in de rubriek 'Nieuwe leden' van K.H. Dekker, Voorburg noemt Jaap als een reden om zijn gedachten op papier te zetten.

Angelus Domini 1964 -1966 of 'Het dagboek van Anneke' (3)

7

Anneke Westerman-van Leeuwen, bewerking Piet Drapers

Van het derde artikel op basis van het dagboek van Anneke zou gezegd kunnen worden dat het een rondleiding door Zoetermeer is anno 1964/1965. Haar school verhuist naar een noodschool in de Meidoornlaan, Roos Warenhuis is de grootste winkel van Zoetermeer en de Brinkersfabriek staat nog in de Dorpsstraat.

Beurtvaart in Zuid-Holland, interview met Cor Adegeest

22

John van Gemeren

Tijdens de Tweede Wereldoorlog mocht Cor Adegeest een keer meevaren op de boot van Jaap van Beek die een beurtvaart onderhield tussen Zoetermeer, Amsterdam en plaatsen aan de Zaan. Toen Cor in 1950 gevraagd werd als 'hulpje' aan boord hoefde hij zich niet te bedenken. Hij neemt ons mee op zijn 'boottocht' met spullen voor veel Zoetermeerse bedrijven, zoals Brinkers en de SPAR. In 1957 was de laatste tocht, omdat de sluis aan het eind van de Leidsewallenwetering zou worden gesloten.

Stationsstraat 68

26

A.J.M. Tetteroo

De geschiedenis van een huis dat in 1927 werd gebouwd, opgeschreven door iemand die er ook zelf heeft gewoond. Hij heeft informatie verzameld, zowel over het huis als over zijn bewoners met ook nog enkele bijzondere 'wetenswaardigheden'.

De Familie Dekker

Jaap Dekker

Ons kwartaalblad 't Seghen Waert' zie ik altijd met veel plezier door de brievenbus komen. Bij het lezen van de laatste editie van 2019 kwamen bij mij enkele gedachten op, die ik u niet wil onthouden. Het betreft mijn grootvader Leendert Dekker en zijn broers Jan en Adriaan.

Leendert Dekker (1881-1964)

Mijn grootvader Leendert Dekker was een oudere broer van gemeente-opzichter Jan Dekker. Zij stamden af van een familie van molenbouwers. Zo heeft hun vader Jan Dekker (de familie kende vele Jannen) in 1903 de afgebrande ondermolen van de driegang in de Driemanspolder herbouwd. Maar de molenbouw kwam tot een einde en Leendert en zijn broer Jan gingen verder in de woningbouw, Jan als architect en Leendert als architect en aannemer. Jan werd gemeente-opzichter in zijn woonplaats Hazerswoude en in Zoetermeer; Leendert werd dat in zijn woonplaats Zevenhuizen-Moerkapelle en in Benthuizen en Bleiswijk.

In Zoetermeer heeft Leendert Dekker twee bouwprojecten uitgevoerd: in 1927 ontwierp hij de boerderij 't Hof Remstee aan de Zegwaartseweg 61 in opdracht van

De molens van de Driemanspolder in Wilsveen in 2009 (foto Dick de Kler)

de landbouwer Jan Janse. Deze Zeeuwse boer kwam via Scheemda (Groningen) in Zoetermeer terecht. 't Hof Remstee is gebouwd naar Gronings voorbeeld en heeft een typerende driekapsschuur met een daarmee verbonden woonhuis.

Jan Janse was tweede voorzitter van het bestuur van de Binnenwegse Polder. Leendert Dekker is daar vele jaren secretaris-penningmeester geweest. Ze zullen elkaar dus goed gekend hebben. Het boerenbedrijf is van vader Jan Janse overgegaan op zoon Krijn, die naast landbouwer ook wethouder van Zoetermeer is geweest. De boerderij heeft tot eind vorige eeuw zijn agrarische functie behouden. Hierna is het land, maar liefst 60 hectare, verkocht ten behoeve van de aanleg van de wijk Oosterheem. In 2000 is de laatste oogst van het land gekomen. De boerderij met de driekapsschuur is gemeentelijk monument.

Het tweede bouwproject van Leendert Dekker in Zoetermeer betrof het dubbele woonhuis aan de (thans Tweede) Stationsstraat 230-232. Hij bouwde dat in 1935 in opdracht van boterhandelaar Arie van der Spek. Ook dit pand staat op de gemeentelijke monumentenlijst. Arie van der Spek betrok deze woning samen met zijn vrouw Sjoukje Pars. Zij kregen hier vier dochters. Vader Arie van der Spek was een van de vele Van der Spekken die in Zoetermeer-Zegwaart in boter, kaas en eieren handelde. Samen met zijn broer verkocht hij margarine onder de naam Zoetermeer's Roem. Het bedrijf werd vanwege de groene auto's, waarmee gereden werd, ook wel de Groene Spekken genoemd, ter onderscheiding van de Blauwe Spekken, het bedrijf van de Fa. Arie van der Spek. Bekend is de reclame voor Zoetermeer's

In 1927 bouwde Leen Dekker een boerderij voor J. Janse aan de Zegwaartseweg 59

Dubbel woonhuis uit 1935 voor Arie van der Spek aan de Tweede Stationsstraat 230-232 (foto Ronald Grootveld)

Roem met een advertentie met een lachende jonge vrouw. Oudste dochter Ineke heeft hiervoor model gestaan. En deze Ineke van der Spek is in 1963 in het huwelijk getreden met Karel Dekker, jongste zoon van mijn oudoom gemeente-opzichter Jan Dekker.

Leendert Dekker woonde in een pand aan de Holvoeterbrug in Moerkapelle, gelegen aan de Rotte. Dit pand kent een lange geschiedenis. Het in 1641 gebouwde woonhuis met timmermanswerkplaats is in 1655 aangekocht door het bestuur van de polder 'De Wilde Veenen' en is daarna enkele eeuwen gebruikt als werkplaats en voor opslag van materialen voor het onderhoud aan de molens van de polder. In 1906 kocht Leendert de woning met werkplaats van zijn halfbroer Willem Dogterom.

Leendert was een rasechte bestuurder. Naast gemeente-opzichter van Zevenhuizen-Moerkapelle, Bleiswijk en Benthuizen was hij secretaris-penningmeester van diverse polderbesturen, namens Zevenhuizen lid van het Algemeen Bestuur van de Stichting Drinkwaterleiding "De Tien Gemeenten", secretaris van de "Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel" in Moerkapelle (Rehoboth school), secretaris-penningmeester van de kerkvoogdij van de Nederlands Hervormde Kerk van Moerkapelle, bouwkundig opzichter van het landgoed Bisdrom van Vliet in Haastrecht, aan het eind van de oorlog commandant bij de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten en voorzitter (later ere-voorzitter) van het Oranje-co-

mité in Moerkapelle. In Moerkapelle heeft hij onder meer het oude Raadhuis gebouwd. Voor de vergaderingen van diverse bestuursorganen bezocht hij regelmatig het café-restaurant De Jonge Prins in de Dorpsstraat in Zoetermeer.

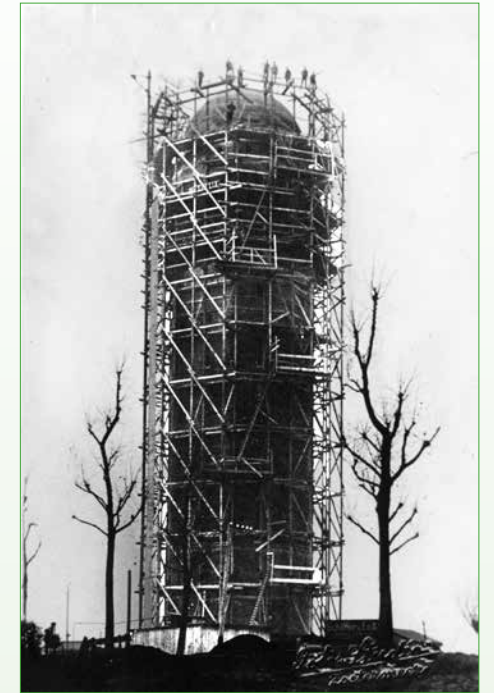
Jan Dekker (1893-1954)

Jan Dekker was de broer van mijn grootvader. Naast de 'School met den Bijbel' in de Dorpsstraat (thans De Zoetelaar) heeft hij vele monumentale panden in Zoetermeer en zijn woonplaats Hazerswoude op zijn naam staan, waaronder twee Rijksmonumenten: de Algemene Begraafplaats langs de provinciale weg in Hazerswoude en de notariswoning aan de Vlamingstraat 83 in Zoetermeer. De Open Monumentendag in Zoetermeer in 2007 was vrijwel geheel aan de panden van Jan Dekker gewijd. Het Algemeen Dagblad sprak over 'Panden om te watertanden', wethouder Pieter Smit reikte in de Pelgrimskerk het eerste exemplaar van een prachtig boek over Jan Dekker uit aan zijn oudste zoon Jan (alweer een Jan), die het architectenbureau van zijn vader voortzette en zelf vele woningen in Zoetermeer realiseerde. Recent is de door Jan Dekker ontworpen Dorpsbrug tussen de Dorpsstraat en de Vlamingstraat na een grondige renovatie weer geworden tot een van de mooie plekjes in Zoetermeer.

En nu is dan zijn zoon Karel, de jongste en laatste nog in leven zijnde van de zeven kinderen van Jan, op 79-jarige leeftijd lid geworden van ons genootschap. Hij is getrouwd met de Zoetermeerse Ineke van der Spek, thans 83 jaar jong.

Adriaan Dekker (1892-1963)

Tussen Leendert en Jan zat nog een broer: Adriaan Dekker. Adriaan, verhuisd van Hazerswoude naar Leiden, was de enige Dekker die zich volledig bezig bleef houden met de Hollandse molens. Samen met broer Leendert herbouwde hij in de Gelderse Achterhoek de door de stormramp van 1925 verwoeste Molen van Neede. Hij was uitvinder en ontwierp een nieuw aerodynamisch molenwieksysteem, waarmee de molens ook bij weinig wind konden draaien. Het rendement van de molen zou daarmee omhoog gaan en dat moest bijdragen aan het tegengaan van het slopen van de molens, wat helaas zo vaak gebeurde. Het Dekker-systeem werd

De watertoren aan de Stationsstraat in aanbouw, 1927 (Foto Studio Dekker)

in de jaren dertig van de vorige eeuw veelvuldig toegepast. Had een molen zo'n wieksysteem, dan sprak men over een 'verdekkerde' molen, een bijzonderheid. Anthonie Fokker vroeg hem dit principe ook toe te passen in een nieuw te ontwikkelen vliegtuigpropeller. Op vliegveld Ypenburg is dat ook gebeurd, maar het prototype Fokker-vliegtuig werd na het bombardement van het vliegveld in mei 1940 naar Berlijn getransporteerd. Na de oorlog pleitte Adriaan herhaaldelijk voor het gebruiken van de vele molens in Nederland, waar het zo vaak waaide, voor de opwekking van energie. Maar in die tijd was daar nog te weinig interesse voor.

Ook zou Adriaan een bijdrage hebben geleverd aan het Zoetermeerse woningbestand. Zijn broers ontwierpen woningen voor de boterhandelaren Van der Spek en Noordam (Dorpsstraat 159 voor Jan Noordam en Eerste Stationsstraat 15-25 voor Chris Noordam), Adriaan Dekker zou dat in 1932 gedaan hebben voor de Gebroeders Van der Tang aan de Eerste Stationsstraat 46. Maar Adriaan Dekker was een molenman en in die jaren dertig druk bezig met de uitrol van zijn wieksysteem. Hij was geen architect van woningen en heeft verder geen enkele andere woning op zijn naam staan. Zou broer en gemeente-opzichter Jan dit ontwerp hebben uitbesteed aan Adriaan om kinnesinne tussen de boterhandelaren te voorkomen? We zullen dit wellicht nooit weten.

Rijksmonument Vlamingstraat 83, ontworpen door Jan Dekker voor notaris Goossens in 1935

Mijmeringen

Wij leven in een tijd waarin de toekomst van de aarde centraal staat. Kijken naar de toekomst heeft mensen altijd geboeid. Maar zou bestuurder Leendert Dekker hebben kunnen voorzien dat een van zijn achterkleinzonen eens wethouder, staatssecretaris en minister zou zijn? Zou Adriaan Dekker hebben kunnen voorzien dat het land en zelfs de zee volgebouwd zou worden met windmolens? En zou Jan Dekker hebben kunnen bedenken dat er boeken over hem geschreven zouden worden en men ooit langs zijn panden zou trekken?

Over de broers Dekker is nog meer te lezen, met foto's en bouwtekeningen, in mijn boek 'Kroniek van een verdekkerde familie / Bouwers van molens en meer'. De eerste exemplaren van dit boek zijn in december 2015 uitgereikt.

Angelus Domini 1964 -1966 of 'Het dagboek van Anneke' (3)

Anneke Westerman-van Leeuwen, bewerking Piet Drapers

Om de woningnood in Den Haag op te lossen werd in 1962 besloten van Zoetermeer een 'forensenstad' te maken. Hagenars konden dan in Zoetermeer komen wonen en in Den Haag blijven werken. In Palenstein en Driemanspolder werd met de nieuwbouw gestart in 1966. De familie Van Leeuwen kwam uit Den Haag, maar niet als 'forensen'.

In 1964 ging vader Van Leeuwen in Zoetermeer aan het werk en dochter Anneke en de rest van het gezin verhuisde mee. Anneke heeft over de periode 'van stad naar dorp' haar ervaringen in haar dagboek vastgelegd. De eerste bladzijden zijn gewijd aan de periode dat Anneke in Zoetermeer op de Petrus MULO zit, maar nog in Den Haag woont. Op 15 oktober wordt er verhuisd naar Zoetermeer, waar vader werkt bij de firma Tamson.

December 1964 is de eerste 'Sinterklaas' en 'Kerst' in Zoetermeer. Op 2 december was Anneke met Joke van Haastert Zwarte Piet bij de kleuterschool en de sociëteit in het Trefpunt. Daarna moest ook thuis nog het Sinterklaasfeest worden gevierd. Daar pakken wij de draad weer op en laat Anneke ook weten hoe het haar in het derde schooljaar en

in een nieuwe school vergaat. Over de periode september tot december 1964 stonden de eerste twee artikelen in 't Seghen Waert 3/2020 en 4/2020.

Zaterdag 5 december 1964

Gisteravond hebben we pakjesavond gehouden want vanavond gaan we naar tante Sjaan en oom Gerard om met de hele familie surprise-avondje-van-sinterklaas te vieren. Voor mama hadden Hans en ik bij Roos' Warenhuis een kristallen bonbonschaaltje gekocht en voor papa een groot stuk marsepein en een klein tangetje. Telkens als er iets kleins gerepareerd moet worden bij ons thuis, komt er een enorme knijptang aan te pas en niet zelden is er dan (potverdepotver) even later helemaal niets meer te repareren. Meestal verdwijnen losse radertjes, veren en boutjes in het appelstroopblikje met de restanten van onder andere dode wekkers. Handig dus misschien, zo'n klein tangetje. Hans kreeg hockeyschaatsen (PMT) een plakboek, een warme das, een vierkleurenbalpen en nog wat kleine dingetjes. Ik kreeg badzout, een levensgrote doos + onuitputtelijke inhoud (PMT) bestaande uit: een hele stapel lichtblauw geruit postpapier + enveloppen, een mooie, zwart-groen gestreepte vulpen en Pruisischblauwe oliekrijtjes want die zijn bijna altijd op omdat ze favoriet zijn. Ook een paar andere kleuren met namen als veronesegroen, sepia en karmijn kreeg ik erbij cadeau. De geur van oliekrijt.... hmmm ... ik kan niets heerlijkers bedenken. Of het moet het roze badzout zijn dat ik kwistig in het lavet heb gestrooid om pittig geurend de dag te beginnen.

PMT staat voor mevrouw P.M. ten Have - Tamson. Zij was de eigenaar van het familiebedrijf Tamson Instruments. De vader van Anneke werkte voor haar al in Den Haag en later dus in de fabriek in Zoetermeer. Ieder jaar kregen Anneke en haar broer Hans een cadeau. Anneke zegt nu: 'dat was, zeker voor die tijd altijd een mooi cadeau'. Tegen het eind van het jaar begint Anneke al aardig te wennen aan haar leven in Zoetermeer. Ze wordt gekozen om mee te spelen in een toneelstukje: "wat natuurlijk niet belangrijk is, maar wel voelt!". Op 14 december begint de proefwerkweek. Ze heeft dan niet veel hoop op goede resultaten voor onder andere algebra en boekhouden. Op vrijdag 18 december:

Eerst Nederlands. Een flinke puzzel. Moeilijk dus. Onderaan de opgave stond: Veel

succes!! Aardig, maar te laat. Daarna mochten we studeren. Ook aardig bedoeld, maar het kalf was al verdronken. Na de pauze begonnen we met een gesprek met juffrouw Vollebregt van de buurschool over beroepskeuzes en zo wat eigenlijk erg leuk en interessant was. Paula leek het wel wat om doktersassistente te worden want Corrie van de alhier heersende huisarts dokter De Bruijn, schijnt een nogal wonderbaarlijk genezende assistente te zijn. Je moet heel wat onder de leden hebben wil je langs Corrie komen om de dokter te kunnen spreken. Iedereen heeft ontzag voor haar. Ook dokter De Bruijn zelf. Ze is alleen niet aardig. En dat is wat Paula wel wil zijn.

Intocht van Sinterklaas in Zoetermeer in de Dorpsstraat, 1965

Dokter J.H.N. de Bruijn was huisarts van 1947 tot 1982. In 1947 had hij de helft van de Zoetermeerse bevolking als patiënt, de andere drieduizend Zoetermeesters

hadden dokter Palte als arts. In het Streekblad van 18 juni 1982 blikt dokter De Bruijn terug op zijn Zoetermeerse periode: 'Ik ben in Zoetermeer terecht gekomen via de waarneming van dokter Steur, die naar Amerika ging en niet meer terugkwam. Ik kon zijn praktijk overnemen op 1 juli 1947, precies 35 jaar geleden'. In zijn eerste jaren hield hij 's ochtends van 8- tot 10 uur spreekuur en daarna was het patiënten bezoeken geblazen tot in de avond, soms wel zestig visites per dag. Er waren nog geen verloskundigen, dus de bevallingen deed de dokter ook. Daarbij genoot hij van de ouderwetse plattelandsgewoonte om het kindje direct na de bevalling al vast te dopen, samen met de vader, door een glaasje brandewijn met suiker te drinken. Mevrouw De Bruijn runde de apotheek en in 1947 betekende dat ook dat de mensen op zondagmorgen hun lege flesjes en potjes inleverden en die kwamen ze dan na de vroegmis weer ophalen.

Vrijdag 25 december 1964

Stille dag, Heilige dag. Nietsvermoedend ontwaakte ik. Vond wel dat er vreemd licht van buiten mijn kamer binnenviel. Het was niet mistig, zoals gisteren en ook de zon scheen niet, zoals op andere dagen. O, hoe groot was de schok van verrassing toen bleek dat het gesneeuwd had en buiten alles wit was! Ik kon het niet geloven en dwong mezelf om niet hysterisch te gaan lachen van vreugde. De eerste Kerst niet in Den Haag... en... zou het daar ook hebben gesneeuwd? Ik hoopte van niet. Misschien dat dit eindelijk een voordeel van diep in het binnenland wonen is.

De hele lange dag met mijn neus voor de ramen gezeten en genoten van het witte uitzicht. Hans en ik wilden nog even naar buiten een enkele sneeuwbal werpen, maar dat mocht niet 'voor de burens' omdat het Kerstmis is.

Het woonhuis met praktijk en apotheek van dokter De Bruijn, Dorpsstraat 1 in 1949 (uitg. Jos Pe / G.P. Roos)

Eindelijk werd het half zeven en gleeed en glibberde ik op mijn gloednieuwe lakschoenen door de sneeuw naar school. Er stond al een flink aantal leerlingen opeengepakt elkaar een zalig kerstfeest toe te wensen. Ook mij werden hartelijke wensen toegezegd en dat voelde onverwacht goed en gekend. In zo'n korte tijd al vertrouwd en thuis tussen al deze mensen. Dankbaar en warm werd ik ervan. En klein, want onverdiend voelt het wel als je bedenkt hoe wanhopig ik soms naar Den Haag verlang en hier dikwijls helemaal niet zou willen zijn.... We oefenden eerst nog even in de school, in het lokaal van de eerste klas, en liepen daarna ingetogen naar het kerkgebouw alwaar het gehele kerstrepertoire in de goede volgorde ten gehore werd gebracht. In het begin nog wat stroef van de zenuwen maar na verloop van tijd ging het steeds beter.

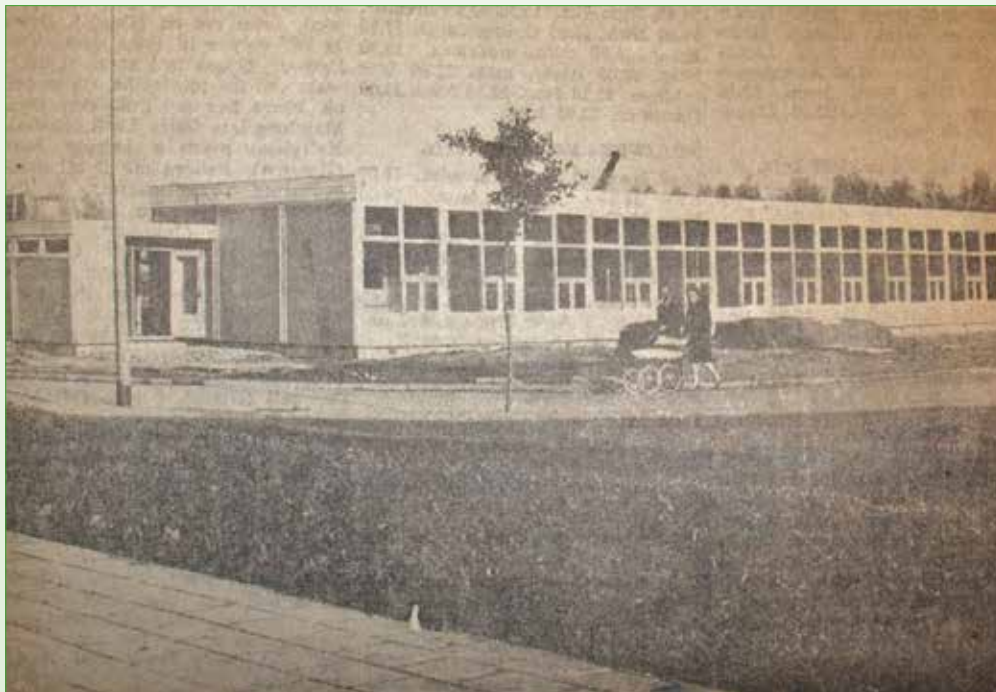
Woensdag 30 december 1964

Het nieuwe schoolgebouw aan de Meidoornlaan is opgeleverd en Schalk had assistentie gevraagd voor de schoonmaak ervan. De lange, saaie dagen doorbreken met dweilen en lappen was voorwaar geen onaangename kans dus de hele middag met een hele ploeg gezellig geploeterd (bijtijds versterkt door een Mars) en om 5 uur pas weer naar huis.

Donderdag 31 december 1964

Oudejaarsdag. Gewapend met krabbertje, zwabbertje, lapje, sopje en huishoudelijke energie voor tien, beulde ik me af in de Meidoornlaan tot 12 uur omdat, nu ja het was oudejaarsdag en dat geeft toch de drukte van dingen die in blokjes en plakjes gesneden, gebakken en versierd moeten worden en zo. Ook bij ons. Het hele gezin stond 's middags op poten voor het klaarmaken van belegde toastjes, omlegde augurken en blokjes kaas. Ik stond te tobben met de mayonaise want die sputterde nogal uit de tube en werd prompt opzij geduwd door mama met : laat maar ik doe het zelf wel. Hans probeerde worst om de augurken te draaien maar de worst viel in kruimelige stukjes uiteen zodat ook hij opzij geduwd werd met : laat maar ik doe het

*De gemeentelijke hulpschool aan de Meidoornlaan, noodlokalen voor de RK ULO, 1965
(coll. A. Westerman)*

Van Brakelstraat gezien vanaf de Karel Doormanlaan, begin jaren (19)60 (uitg. Jos Pe)

zelf wel. Dus stonden hij en ik nogal onbeholpen toe te zien hoe mama het allemaal zelf deed. Papa was laat thuis en hoefde alleen nog maar in de juiste volgorde kolen te halen en een wit overhemd aan te trekken. Samen hebben we wel het hele assortiment op dienbladen gelegd en waren we klaar om Oud en Nieuw te gaan vieren bij de familie Rotteveel. De oversteek was hachelijk. Eerst gingen Hans en ik met het blikje kaasbolletjes en een schaal worstdrolletjes, achter ons aan glibberde en gleed onze moeder met het blad met toastjes open en vooral bloot door de Van Brakelstraat richting McCormickstraat en iedere voorbijganger had er een tot zich kunnen nemen. Jammer genoeg was er door de ijzige omstandigheden niemand op straat te zien en bleven de hapjes keurig in het gelid. Ik had het wel eens willen zien: het verleidelijke aanbod, de verheugde passant en dan het vreemde 'Blijf AF!' van moe.

Woensdag 6 januari 1965

De vakantiedagen waren gevuld met tafeltjes sjouwen, dozen verhuizen. De vakantieavonden waren gevuld met lezen, tekenen, schrijven en vervelen. Den Haag rukte behoorlijk aan mijn humeur. Het nieuwe schoolgebouw voelt al een beetje vertrouwd. Het is nog wel een vreemd gezicht: tafels en stoelen i.p.v. gewone schoolbanken. En het groene schoolbord ziet er ook heel onnatuurlijk uit.

Donderdag 7 januari 1965

De eerste schooldag in het nieuwe jaar en tevens die in een nieuw, smetteloos schoon schoolgebouw hoewel de eerste zwarte vegen van streng gepoetste jongensschoenen al op het grijze zeil zijn verschenen en ik het moment vrees waarop ik die er voor straf zal moeten afboenen. We zijn allemaal heel trots op de school en mede daarom ook in de stemming voor de Echte Goede Voornemens. Helaas, deze faalden maar niet direct want eerst hadden we algebra en omdat Van Weers voornemens had die de onze niet waren, kregen we meteen een paar listige sommen voorgeschoteld en een ervan had ik bijna goed. Het tweede uur Frans, maar Schalk had het te druk met het beheren van zijn nieuwe gebouw zodat Van der Geest een Engels boekje kwam opendoen. Tussendoor nog een langdurige pauze waarbij we de omtrek verkenden en tot onze grote verontwaardiging weer eens een keer de Duitse sterke werkwoorden opliepen bij het oplopen van een tegelpad langs de school en er stond niet eens een bordje Verboden Toegang!! Maar Schalk was volkomen overstuurd. Hij rende heen en weer om zijn territorium uit te zetten. Tot en met het tegelpad langs de school dus.

Dinsdag 12 januari 1965

Het is te merken dat we aan het einde van onze schoolcarrière geraken. Vanmiddag bijvoorbeeld kwam er een voorlichter om over beroepskeuzes te praten. Iedereen blaakt nu van ijver om tandartsassistent, bankdirectrice of hondentrimmer te worden. Eerlijk gezegd heb ik niet erg goed geluisterd. Alleen gekeken, naar de vreemde man die tussen zijn scheve voortanden zeven maal het woord 'tandartsassistentes' sliste en drie verschillende soorten knoopjes (twee witte, waarvan de één twee- en de ander vier naaigaatjes had en de rest nogal vergeeld en brokkelig was) aan zijn overhemd had zonder ook maar over het woord 'assistent naaister' te reppen. Een beroep kiezen lijkt me het griezeligste wat er bestaat. Ik heb werkelijk nog geen enkel idee. De academie in Den Haag lijkt me wel wat. Goed leren tekenen is een ideaal. Toen ik dat een keer voorstelde, snoof mama alsof ze poep rook. Voor haar is naar de academie gaan hetzelfde als hoer worden. Mijn tekeningen zijn misschien in haar ogen niet altijd even keurig maar om daar nu direct al het beroep in te zien... De toekomst mag van mij duister zijn en voorgoed in het verschiets liggen. De toekomst mag van mij eigenlijk wel wegblijven. Toen, maar dan nu:

hoog sta ik, boven op een stoel
ik ben nog heel erg klein
de vloer lijkt zo ver weg
dat ik angstig tegen mama zeg
ik hoef niet groot te zijn
het is zo'n eng gevoel.....

Tijdens de Duitse les slofte Schalk binnen met iemand die al een degelijk beroep had: boekenleerder (zegge: colporteur). Schalk keek nogal chagrijnig want hij was

zichtbaar niet het meew.voorw. maar duidelijk wel het lijd.voorw. De man gaf een enthousiast betoog over het nut van de kennis van wel vijf eeuwen beschaving in maar drie delen. Schalk humde vertwijfeld (had daar dus niet van terug) en zette zich moedeloos neer. Aan zijn hele houding was te zien dat er in geen vijf eeuwen een boek zou worden gekocht. De colporteur was nagenoeg blind denk ik. Vingerhoed en ik keken naar het tafereel en toen naar elkaar en krulden om van de lach. Wat ik nog niet in het Duits kan vertalen.

Woensdag 13 januari 1965

De koude hield aan en daarvoor hebben we kachels. Ook in onze klas staat er een. Een nukkig ding dat bij het minste geringste ontploft, maar vanmorgen was de kachel wel heel slecht geluimd en gaf als blijk daarvan enige luide roet-explosies. Iedereen was wel verplicht daarop wat gillerig te reageren. Van Weers maakte zich groot en sterk en liep onverschrokken op het onheil af. KNAL! klonk het voortijdig en Van Weers schoot verschrikt achteruit, sloop vervolgens angstvallig er weer naartoe en .. KNAL! als een haas weer terug. Aarzelend, stapje voor stapje naderde hij voor de derde maal enWOEFF!! maar dat was Sjaak. Schalk kwam op het lawaai af, stormde naar de kachel, deed iets met een klepje en even later brandde het ding als een tierelier. De stank bleef nog een hele tijd verveeld in de klas rondhangen.

Het weilje bij de school aan de Meidoornlaan, eind jaren (19)60 (foto Cees Cammeraat)

Vrijdag 15 januari 1965

Om 9 uur was ik geheel volledig present om onderwezen te worden. En zo geschiedde. Ben vanmiddag opeens met oliekrijt aan het werk geslagen. Een groot stuk boardkarton (35cm x 100cm) opvullen met als vanzelf groeiende kleurvakken. En verrassing: het wordt mooi! De woorden zijn voor even vergeten. (en dus: minimale tekst in het dagboek)

Omdat dit schooljaar het laatste zal zijn op de Petrus Mulo wordt er op school aandacht besteed aan de beroepskeuze. Zij vertrouwt haar dagboek toe dat ze wel wat voelt voor de kunstacademie, maar haar moeder is daar niet zo enthousiast over (12 januari). Toch krijgt zij met Sinterklaas oliekrijtjes en gaat zij daar ook mee aan de slag. Op de vraag of zij nu nog wat tekeningen uit die tijd heeft, laat zij weten: "Jammer genoeg heb ik geen plaatjes meer van oude tekeningen en schilderijen. Het meeste is weggegooid en de paar die bewaard waren gebleven, zijn in de tekenmap (op zolder onder een lekkend dakraam) tot papier-maché vergaan". Dat is natuurlijk jammer, maar het bloed is toch gegaan waar het eigenlijk niet heen kon, want op de site de Atelierroute Nijkerk (anno 2021) staat te lezen: "Anneke Westerman kreeg les in ets- en druktechnieken van Pol Jong: grafische werkplaats De Bange Duivel te Leiden. De etspers zorgt niet alleen voor

Werk van Anneke, met als titel 'klas 1b' onderdeel van de expositie in Nijkerk die als motto had: 'Verwerkt Verleden'

de precieze afdruk van een tekening of schildering, maar ook voor verrassingen. Het toeval laat gedachten zien die er niet bewust zijn ingelegd. Ze is vooral een tekenaar wat ook in de schilderijen goed te zien is. Kleuren en lijnen zijn de basis van haar werk. Het jarenlang bewaren en verzamelen van herinneringen en alledaagse rariteiten heeft zij in haar objecten 'Verwerkt Verleden' toegepast. Haar werk is niet wát je ziet maar hoe je het ziet". Anneke vindt het goed dat we hier een foto van een recent werk afdrukken, dat ook in de Nijkerkse Atelierroute te zien was.

Donderdag 28 januari 1965

Midden op de dag had Paula plots een wilde hallucinatie en zag een blauwe man. Allen keken verbaasd op maar zagen geen man. Ook niet in andere kleuren. Een gewaarschuwde Schalk nam poolshoogte door de verkeerde kant op te lopen en ja hoor, ook wij zagen een man in een blauwe jas de hoek om komen, maar nu was Schalk weer verdwenen. Het was een klucht gelijk. Uiteindelijk trof men elkaar en de man bleek een nieuwe materialenkast in onze klas te komen timmeren. Dat leidde erg af van de algebra. Paula had ondertussen met 'moejòrrre, moejòrrre' onze aandacht met een zonderling verhaal over de biggetjes van haar buurman. Er was er eentje geboren zonder staart maar dat was het probleem niet, wel dat er geen poepgaatje in het dier zat. O, ik vond het heel zielig en akelig want het varkentje dronk nog gewoon bij de moeder (jaja ik weet het, ik kom uit de stad), eh zeug dan, en op een dag zal de big dus uit elkaar moeten ploffen. BAFF overal opgespaarde stinkpoep en een leeg varken.

Dinsdag 2 februari 1965

Paula moet een bril. Op de dijk aan het eind van de speelplaats staat een hek van prikkeldraad waaraan grote plukken schapenwol hangen. 'Ooooooooooooo' riep Paula verrukt: 'een schaap!' 'Waar zijn de pootjes dan?' vroeg ik, want in de wijde omtrek was er geen dier te bekennen. Ik heb wel een bril.

Donderdag 4 februari 1965

Ik kwam helaas te laat in de kerk. Schalk trok zijn wenkbrauwen bestraffend op. Omdat ik spijtig had moeten bedanken voor het ontbijtje ging ik met een gerust hart ter Communie. Argeloos nam ik de hostie tot me. En jasses! Een geheel nieuw recept maakte de hosties (hos-tietjes zegt Els) vrijwel onverwerkbaar. In plaats dat het ouweltje vriendelijk tegen je gehemelte plakt, zacht wordt en langzaam oplost, bleef dit baksel hardnekkig het keelgat afsluiten en het na wanhopig met de tong los te hebben geroerd, moest het Lichaam van Christus ook nog eens flink weg gekauwd worden, een smaak van heel oude broodkorstjes achterlatend. Innig vies! Ik keek om me heen en zag menigeen bedenkelijk kijken. Het was ook vies weer vandaag wat het klaslokaal een huiselijke gezelligheid gaf, vooral omdat de kachel erg goed zijn best deed.

Woensdag 10 februari 1965

Ik raak maar niet uitgeslapen. Pas om tien voor half negen rolde ik het bed uit. Ieder gezond mens kan bedenken dat ik niet om kwart over acht op school kon zijn en omdat ik een gezond mens ben, raakte ik geheel in paniek maar omdat ik ook een jarige moeder heb, kreeg ik van haar ('dit is de eerste en de laatste keer') een briefje cadeau waarin een excuus te lezen (maar geen reden) was en daarmee gewapend trok ik naar school. In mijn handen wrijvend van kou en vreugde omdat ik dacht dat nu de algebrales aan mijn neus voorbij was gegaan en ik de dag vrolijk met Zang kon beginnen, ging ik op mijn plaats zitten. Edoch... waarom precies is mij onbekend, misschien waren de toonladders te hoog voor lieden met een baard in de keel, of het toerental te laag, of omdat de algebra mij gemist had, in ieder geval werd de zangles vervangen door... algebra. Voor de boekhoudles begon, werd ik door Schalk naar de Tollensstraat gestuurd om een envelop op te halen. Mevrouw Schalk was thuis en vriendelijk overhandigde ze het poststuk met een dubbelgevouwen briefje er los bovenop. 'Simon, hoe is het met de ogen? Kus, Anna', las ik schaamtelos toen ik het briefje openvouwde en moest er steeds aan denken. Wat zou er met zijn ogen zijn? Ik zag niks bijzonders. En. Anna...!?!?
En o, de hosties worden in het vervolg volkoren gemaakt, wist Schalk te vertellen.

Donderdag 11 februari 1965

De schapenwol aan het prikkeldraad fascineerde enorm en ik heb er in de pauze voorzichtig wat vanaf geplukt en in mijn agenda gepropt. In de natuurkundeles besteedde ik wat meer aandacht aan het naar schaap stinkende wolletje. Tussen de agenda vandaan bleef wat vacht uitsteken en toen ik er voorzichtig aan trok, werd het zowaar hééel lang. Wauw, ik spon van genoeg een draad!! Aandachtig aan het werk negeerde ik drie keer de waarschuwing om op te letten en vorderde al een half missiehemd toen plotseling Van Weers driftig aan kwam stormen en aan mijn trui begon te trekken, of nee, die zowat út begon te trekken. Ik zette me verdedigend schrap maar Van Weers, behoorlijk overstuur, bleef maar trekken en duwen en tjonge wat had de man zware krachtlijnen. Door de onduidelijkheid van de richting ervan struikelde ik, mijn kop bonkte tegen de deurpost die me vol op de neus raakte en weldra lag ik languit in de gelukkig heel brede gang. En daar stond ik, wankel overeind gekomen, hijgend en onthutst te bibberen van de schok. Het eerste moment dacht ik in een dal van tranen terecht te zijn gekomen want die schoten me onwillekeurig de ogen in, doch.... plotseling drupte daar een spetter uit mijn linker neusgat. Een rode! Twee rode! Ik had geen zakdoek bij de hand en kon de druppels nauwelijks weggeveegd krijgen. Doen alsof je neus niet bloedt... dat is pas moeilijk. Ik liep door naar de meisjes-WC en waste er mijn gezicht en handen. In de spiegel zag ik een spierwit gezicht met een knalrode neus maar een clown was het niet. Eerst was ik kwaad op Van Weers en toen woest om de hele toestand en had ik op eens erge zin een WC deur in te trappen. Dat deed ik nog net niet. Wel zette ik de kraan wijd open zodat alles nat spetterde en waterig bloed het drama kleurde. Ik trok m'n haar voor mijn ogen en verdween, weg van de narigheid... en de spijt....

jawel, want in de linkerkamer van mijn hart, naast het geweten, woont ook het mededogen voor leraren van krengerige leerlingen zoals ik. En ineens is daar de herinnering al eerder zo'n scene te hebben beleefd. Toen was het Aquinata die mij zowat de vlechten van het hoofd rukte terwijl ze me de klas uit sleepte. Om niets. Om:

ze kijkt me aan
met strakke blik
en ik staar terug
mezelf dwingend
niet te wijken
wetend dat zij sterker is totdat ze zegt:
meisje, uw brutale ogen zal ik niet langer dulden
en ik voel triomf
ondanks het verlies
van deze stille strijd

Geen woord had ik gezegd, geen wandaad begaan. Toch was het een krachtmeting van jewelste. De straf (viel mee, 10x het Credo) had ik er wel voor over. Alleen mijn haar was een beetje uitgedund en het borstelen deed nog een hele tijd behoorlijk zeer. En nu heb ik dus weer mijn neus gestoten....

De nonnen die tot kort voor Annekes' komst nog les hadden gegeven, vertrokken in 1964 uit Zoetermeer

Vrijdag 12 februari 1965

Van Weers netjes excuus aangeboden voor mijn wangedrag van gisteren zodat de sfeer weer draaglijk is en ik voorlopig mak als een lam (overigens het kind van een schaap) zal zijn. Tenslotte is Van Weers geen non en kwaai streken heb ik bij hem eigenlijk nog nooit ontdekt. In tegenstelling tot.... Want dit moet ik hem nageven: als alles vergeven is, wordt het door Van Weers ook direct vergeten en is hij gewoon weer aardig als altijd. Die les moet ik nog beter leren.

En met schrik bedenk ik me de toekomst: het valse kring in mij heeft dus alles in zich om een ordinaire non te worden... Gelukkig heb ik de roeping nog niet gehoord. Vandaag begon ik aan mijn voorgenomen lieve leventje zodat er weinig avontuurlijks te beschrijven valt, wat voor een leraar ideaal is maar mijn tijdverdrijf in gevaar brengt. Na schooltijd gingen we oefenen voor de kerkzang van a.s. zondag, daarna had ik nog Duits en maakte een proefwerkje, maar jee dat viel niet mee. Zeven knotserige fouten!! Wanhoop niet !!

Woensdag 24 februari 1965

Uit school met Agnes mee naar huis om serieus te oefenen voor het toneelstuk dat vrijdag opgevoerd gaat worden. Toneelspelen is heel leuk maar ook heel eng. Ik begrijp niet waarom mensen denken dat ik dat kan. Het oefenen gaat nooit zo goed omdat ik me niet meteen in de rol durf te storten. Pas door de druk naar de 'echte voorstelling' toe kan ik me volgens het script naar behoren aanstellen, want zo voelt het wel. Ja, en dan gaat het redelijk. Maar vanmiddag niet.

De Brinkersfabriek staat midden in de Dorpsstraat. Als je er langskomt hangt er altijd een ranzige nevel, een mist van kleine, stinkende boterdruppeltjes vliegt je rechtstreeks de mond in. Getsie! Ik hou altijd de adem in wanneer ik er als een razende voorbij fiets. Helemaal achteraan het Lage End, daar woont Agnes. Haar vader is vuilnisman en heeft een hele mooie oude kast en leuke spulletjes voor in haar kamertje meegebracht, zomaar, van de straat! Ik keek er mijn ogen uit en vind mijn eigen nieuwe kamer nu behoorlijk saai.

De firma Brinkers werd gesticht door Bernardus Brinkers. Hij werkte eerst 'op het land', maar op aandringen van zijn moeder ging hij in de handel. Het was 1878 toen hij eerst met een mand met boter aan de arm naar Den Haag liep en later met een handkar, kwam er een kruidenierszaak in de Dorpsstraat en werd er 'gegrossierd' in margarine. De winkel in de Dorpsstraat werd verhuurd voor het huis 'Akkerlust' aan de Vlamingstraat. In eerste instantie werd het bedrijf uitgevoerd in de kelders van het huis. Van grossier werd Brinkers ook fabrikant met een fabriek in Zoetermeer aan de Vlamingstraat, maar door onder andere overnames werd het bedrijf steeds groter. Zo werd de zuivelfabriek 'Zelandia' in de Dorpsstraat overgenomen en kwam er ook een fabriek in Nijmegen/Wijchen.

In 1965 stond de 'Brinkersfabriek' nog in de Dorpsstraat. In 1968 begon de productie in de fabriek aan de Bleiswijkseweg. De naam Brinkers is terug te vinden in 'Brinkershof', de straat tussen de Vlamingstraat en de Van Leeuwenhoeklaan.

Anneke raakt al aardig thuis in het dorp, alleen aan de geur van het boerenland en van de Brinkersfabriek in de Dorpsstraat is zij nog niet gewend. In een volgende aflevering van 't Seghen Waert neemt zij u onder andere mee naar het carnaval, tandarts Kentgens, het vierde lustrum van de bevrijding en het bezoek van koningin Juliana aan Zoetermeer.

De gebouwen van Brinkers Margarinefabrieken toeren hoog boven de Dorpsstraat uit rond 1965 (foto Cor van Wieringen)

Bij **FOTO LINTHOUT** gaan uw herinneringen niet verloren!

- * voor het opnieuw afdrukken en retoucheren van foto's
- * super 8 films en videobanden overzetten naar DVD
- * dia's en negatieven afdrukken of digitaliseren

FOTO LINTHOUT
al 63 jaar dé vakfotograaf!
Dorpsstraat 68 www.fotolinhout.nl
Zoetermeer info@fotolinhout.nl
(079) 316 3084

Overtuig uw relaties met professioneel beeld.
Luchtfotografie, interactieve 3D-modellen,
virtual tours, bedrijfsfotografie.

www.ardito.eu - 079-3436003 - info@ardito.nl

energie in beeld
ardito

HENNEKEN BV Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

Beurtvaart in Zuid-Holland, interview met Cor Adegeest

John van Gemeren

Cor Adegeest, geboren in 1933, haalt herinneringen op aan de beurtvaart. Het vervoer per binnenschip was eeuwenlang de beste manier om goederen te vervoeren. Het ging niet snel maar er konden zware vrachten worden getransporteerd. Met schipper Van Beek voer tuinderszoon Cor naar Amsterdam en terug.

'In 1950 begon ik als knecht bij het beurtvaartbedrijf van schipper Jaap van Beek in Zoetermeer. Zijn beurtvaarder lag altijd aan de Leidsewallen. Het was een motorschip van 25 meter lang en 3 meter breed. De tonnage bedroeg 20 ton. Er stond een Kromhoutmotor in van 15 pk. Die moest je eerst voorgloeien. Dat kostte nogal wat tijd en inspanning, dus wij hielden hem langdurig aan de praat, urenlang.

*Binnenschepen in de haven aan de Leidsewallen in de jaren 19(20)
(coll. D. van Herwijnen-Lamens)*

In 1945 had ik al een tochtje met Jaap van Beek mogen meemaken. Ik had namelijk een tante in Amsterdam wonen en daar mochten wij weleens logeren en zodoende had ik mee mogen varen naar de Singel in Amsterdam. Dan namen wij voor haar groenten mee, want wij hadden thuis een tuinderij. Dat vaartochtje had ik erg leuk gevonden, ik was de prins te rijk dat ik mee mocht en genoot erg van het varen. En dan het slapen aan boord, dat vond ik natuurlijk prachtig en spannend voor een 12-jarige jongen. Het was oorlog en we hadden toch praktisch geen school.

Dus toen Jaap Beek enkele jaren later bij mijn vader Jan Adegeest langskwam met de vraag: "Heb je geen knechtje voor mij als hulp aan boord?" gingen mijn oren recht overeind staan. Ik had daar gelijk veel zin in. De taken bestonden uit: leren sturen met een groot stuurrad, motor aanslaan, dek schrobben, helpen laden en lossen, dekzeilen op de luiken leggen enzovoorts.

De schuit heette "Amsterdam". Zondag 's avonds om twaalf uur moest ik op de schuit zijn. Dan ging de brander aan voor het voorgloeien van de motor. Om kwart over twaalf uur vertrokken wij richting Benthuisen, richting Noord Aa. Dan gingen we schutten in de sluis van Spijker, wij mochten daar zelf schutten. Het vertrek en het schutten bij de sluis werd medebepaald door het zorgvuldig omgaan met de

Schipper Jaap van Beek met Aad van Well (rechts) in de loshaven bij De Spar aan het einde van de Dorpsstraat rond 1955

zondagsrust. Dat was toen een belangrijk punt voor sluiswachter Spijker. Dan de Noord Aa over en richting Stompwijk. Daar gingen we de Nieuwe Vaart op richting Voorschoten. De schipper ging dan een paar uur slapen en ik stuurde door de nacht. Want, zo zei hij: "jij hebt betere ogen dan ik, jij hebt kattenogen." Vervolgens de Vliet in, naar de Lammenbrug, spoor onderdoor. Dan de Oude Rijn oversteken en via de Zijl naar de Kaag. Op de Kaag moest je op de lichten varen. Er was midden in de nacht al volop vaart, want veel ging over water. Er was ook wa-

De 'Amsterdam' vaart in 1957 voor de laatste keer door de sluis van Spijker bij de Slootweg

terpolitie, die lette streng op dat je de goede verlichting voerde. Dat moest ook wel voor de veiligheid, ze kwamen ook soms aan boord voor drankinspecties. Dat was bij ons nooit aan de orde.

Via de Buitenkaag, de Ringvaart in langs Lisse en zo verder richting Schiphol. Langs de Westeinder naar de Nieuwe Meer en verder naar Halfweg. Zo bereikte je de Haarlemmertrekvaart. Dan via Slotermeer naar Amsterdam en via de Houthaven naar de CSM (Centrale Suiker Maatschappij). Daar legden we aan om ongeveer zes uur. Uiterlijk om half acht moesten wij daar zijn. De suiker die we daar innamen, in balen van 50 kilo, moesten we in het ruim stapelen, zeer netjes, tegen het schuiven. Als dat klaar was, hadden we even tijd om naar een cafeetje te gaan voor brood en koffie, café Bruins aan de Sloterkade. Om half negen vertrokken we richting Zaandam. Via het IJ de Zaan op. De golven sloegen over het dek doordat de zeeslepers daar grote golven maakten. Alleen de machinekamer bleef boven de golven. Je zag de bemanning van de zeeslepers lachen als de golven over het dek spoelden.

De Zaan op richting Verkade's koekfabriek. Eerst naar Verkade, beurtspullen ophalen. Bijvoorbeeld dozen koek, kaakjes en chocolade. Daarnaast haalden we dozen zeepoeder, Sunlight zeep, enzovoorts op. Daarna naar Ketjen, vier vaten zwavelzuur ophalen voor de Zoetermeerse boterfabriek. Als dat op het dek lag, terug naar de Singel in Amsterdam. Daar kregen we tien kratten azijn erbij, pindaas en twee vaten stroop. Voor de kapper kregen wij nog wat kleine pakjes en daarnaast nog wat klein beurtspul. Dan waren we "dik aan de vracht" en lag hij "aan de ijk". Dekkleden goed over de lading heen en vastsjorren. Voordat we vertrokken eerst naar de stamkroeg van Toon Hoogendoorn aan de Singel net voor de brug. Dan dronk de

schipper een biertje of twee. Ondertussen vulde ik de lampen met petroleum, toplicht en beide deklampen rood en groen. In het café aten wij wat boterhammen en gevulde koeken. Dan was het al tegen de avond inmiddels, een uur of vijf.

Voor de Nieuwe Meer stopten we nog een keer een momentje bij cafeetje Bruins aan de Sloterkade. Daar aten wij boterhammen met een gebakken ei. Dan net voor de sluis namen we brandstof in. Er kwam een schip langszij en die verkocht ook poetsdoeken. De motor moest goed gepoetst worden met koperpoets. Rond negen uur 's avonds waren wij, via Schiphol, op weg naar huis.

Het kon gebeuren dat de zuidwestenwind opstak en het ging stormen, bijvoorbeeld in november. Dan was de schipper gaan slapen achterin nabij het roer. Mijn slaapplek was voorin. Ik stuurde in zo'n stormige nacht over de ruwe Kagerplassen. De schuit lag dan zo diep, dat de golven door het gangboord spoelden. Het spatwater stookte over het dek. Voor de dieptes moest je echt koers houden op de lichtbakens en ook niet dichtbij de eilanden komen, daar waren de ondieptes. Het ging altijd goed, je vertrouwde op je schip, dat lag goed in het water en wij hadden nooit motorpech. Koud kon het wel zijn. Je zat in je dikke jas gewoon open en bloot achter het stuurrad in de wind. Geen regenkleding of zuidwesters. De schipper droeg een pet met een klep, ik droeg een alpinopet. Als het heel koud was kreeg je een paar wanten van schapenwol aangereikt. Soms kon je even in het open motorluik staan, dan kreeg je nog wat warmte van de motor.

De schipper werd bij slecht weer eens wakker en kwam aan dek kijken en vroeg mij: "Hé, waar zijn mijn klompen?" Ik zei: "Nou daar, daar drijven ze. Ze zijn net overboord, meegenomen door een golf!" Hij is op zijn kousen thuisgekomen.

Via de Zijl en over de Vliet voeren wij in de nacht naar Voorschoten. Daar legden wij aan in een zijsluis. Je kreeg dan de gelegenheid om een paar uur te slapen. De afspraak was dat de brugwachter ons om zes uur zou wekken, dat gebeurde dan ook. Wij startten de motor en voeren via de bekende route terug naar de Leidsewallen in Zoetermeer. Daar kwamen we in de ochtend rond acht uur aan.

Wij gingen direct naar Brinkers om de vaten zwavelzuur te lossen en dan naar de Spar voor het lossen van de balen suiker, de azijn, stroop, zeepoeder, koek en dergelijke. Met de lier takelden wij alles uit de boot. Vandaaruit werd het gedistribueerd naar alle kruideniers. Dinsdagmiddag om twaalf uur konden we thuis warm eten.

Om half twee terug aan boord om alles schoon te maken en leeggoed weer aan boord te nemen, de lege vaten zwavelzuur en vaten volle bleekarde (afval van de boterfabriek Brinkers) weer innemen. Wij hadden dan weer vracht en konden dan om 16:00 uur weer vertrekken naar Amsterdam. Onderweg stopten we even bij ons huis. Mijn moeder had brood klaargemaakt en dan stapte ik even af om dat brood op te halen. Wij gingen weer varen om rond tien uur weer in Amsterdam te zijn. Zo ging dat elke dag door tot zaterdagavond zeven uur. We waren dan vrij tot de zondagnacht twaalf uur.

Ik heb dit 6 à 7 jaren gedaan en altijd met veel plezier. De baas had ook een goed humeur! Ze gingen Zoetermeer uitbreiden en je kon er niet meer goed varen. In 1957 kwam er een einde aan de beurtvaart Zoetermeer-Amsterdam. Ik ben toen weer bij mijn vader in de tuin terechtgekomen.

Stationsstraat 68

A.J.M. Tetteroo

Jan Tetteroo en Anna Lexmond betrokken in 1927 hun nieuwe huis aan de (Eerste) Stationsstraat 68. Hun zoon haalt herneringen op.

De woning Stationsstraat 68 in Zoetermeer is gebouwd voor Theodorus Lexmond, gehuwd met Wilhelmina van der Sluis aan de toenmalige Molenweg in Zegwaard. De bouwvergunning is verleend op 11 februari 1927 en de bouw is gedaan door de Gebr. Smit. De woning is niet geheel, of beter gezegd helemaal niet, gebouwd zoals op de tekeningen is aangegeven. Er is flink mee gerommeld. Wat men niet verwacht is het feit dat de woning een ondergrondse kaaskelder heeft. In de Tweede Wereldoorlog is daar door de toenmalige bewoners menig angstig uurtje doorgebracht.

Een grote witte schuur is wel volgens de tekeningen gebouwd. Het was een kaasschuur met in het midden, van voor naar achter een muur. De schuur is speciaal met witte stenen opgetrokken en is dus nooit "gewit". Het dak bestond uit grijze gegolfde asbestplaten. In het plafond was een luik waardoor men via een losse trap op de zolder kon komen. Het linker gedeelte had één deur en was bestemd voor kaasbehandeling. Daar was ook een koelbad. Het rechter deel had twee deuren. Rechts achterin was een groot waterfornuis met een pijp gebouwd waarin ook ham kon worden gerookt. Ook was er in de schuur plaats voor een paard en een tilbury. Tussen de twee deuringangen was een grote ring in de buitenmuur gemetseld waaraan het paard werd vastgezet.

Eigenaar Theodorus (ook Dirk genoemd) Lexmond, geboren te Zevender op 21 september 1861, overleden Zegwaard 24 oktober 1932, was paardenhandelaar en groothandelaar in kaas en gehuwd te Schoonhoven op 27 november 1878 met Wilhelmina van der Sluis. Zij had zelf, naast haar melkhandel, ook een groot koffiehuis en de militaire kazerne in Schoonhoven als klant. Voor de paardenhandel ging Dirk naar Polen. Dan was hij gewapend met een klein pistool aan een ketting in zijn binnenzak. Die ketting is nu mijn bezit. Op 16 februari 1926 verhuisde Dirk Lexmond, met zijn vrouw en hun jongste kind, Johanna (Anna) Margaretha, van Schoonhoven naar Zegwaard. Zij gingen wonen in het smalle deel van Molenweg (thans Eerste Stationsstraat). Later ging dat huis over in handen van kleermaker Stout. Het was dus een "overgangshuis" want Dirk was al in onderhandeling met het gemeentebestuur van Zegwaard over de bouw van een nieuw huis met een kaasschuur, eveneens aan de Molenweg, schuin tegenover molen De Hoop. Dirk was inmiddels al 65 jaar. Hun zoon Willem, paardenkoopman, woonde woonde met zijn gezin al vanaf 1915 in de Stationsstraat.

Dat Dirk Lexmond een "berekend" handelsman was blijkt uit zijn vooruitziende blik, want hij dacht ook aan zijn oude dag. Het moest een huis worden dat door twee gezinnen bewoond zou worden. Uiteraard werd er door Dirk gerekend op zijn jongste

dochter die intussen verliefd was geworden op Jan Tetteroo. Jan was een actief- en sportief lid van "Pro Patria" én een groot paardenliefhebber. Hij won menig keer de wedstrijd "Paarden onder de man". Jan en Anna trouwden op 30 juni 1927. Zij betrokken, volgens de wens en het plan van Dirk, de bovenverdieping van de nieuwe woning.

Dirk was een grote en zwaarlijvige man. Daardoor en gezien zijn leeftijd, werd hij afhankelijk van zijn schoonzoon Jan Tetteroo. Dirk kon bijvoorbeeld niet alleen op de tweewielige tilbury komen. Dan werd Jan geroepen om hem een "kontje" te geven om op de wagen te klimmen. Als er 's nachts beneden in de slaapkamer met een lange stok tegen het houten plafond werd getikt, dan moest Jan naar beneden komen om zijn schoonvader op zijn andere zijde te draaien. En later uiteraard weer terug.

Na het overlijden van Dirk is de woning in overleg met de broers en zussen van Anna Lexmond overgegaan naar Jan Tetteroo. De bovenverdieping is altijd bewoond geweest. Ook heeft er lange tijd een Rotterdamse tandarts zijn praktijk uitgeoefend. In de oorlogsjaren kwam er het Rotterdamse gezin Doesburg wonen, die hun huis door het bombardement waren kwijtgeraakt.

Het echtpaar Lexmond-Van der Sluis met drie van hun kinderen. Vooraan de Duitse zusjes Maria en Dora Rheinhard die kwamen aansterken in 1917

Uit de herinneringen van Gerarda Tetteroo, die in het huis is geboren en getogen: De tandarts heette Jan Arnolds (donker, glad achterover gekamd haar) en werd geassisteerd door zijn vrouw Tini van Ba(a)len. Twee keer per week kwamen ze 's middags uit Rotterdam (Randweg) en bleven dan tot in de avond. De grote voorkamer op de bovenverdieping was als behandelkamer ingericht (de stoel keek uit op de molen) en het kamertje ernaast fungeerde als wachtkamer. De overloop werd door een toog met een zwaar gordijn gescheiden van de toegang tot de slaapkamer/zolder van de kinderen Tetteroo. De wachtkamer was vaak zo vol dat de patiënten op de trap zaten te wachten. Arnolds is in een van de laatste jaren van de oorlog vertrokken; de inventaris van de praktijk ging naar mevrouw Kentgens.

Stationsstraat 68 rond 1940 (coll. Fam. Tetteroo)

Eind van de jaren vijftig is de woning verkocht en ging het echtpaar Tetteroo-Lexmond aan de Karel Doormanlaan wonen. De woning aan de Stationsstraat heeft in de daarop volgende jaren de nodige, veranderingen ondergaan. Als historicus moet je eigenlijk zeggen: "het is bijna onherkenbaar verprutst".

Met het Kadaster is ook een loopje genomen. De erfscheidingsmuur achter de woning is verzet van de achtergevel van huisnummer 66 naar 68 zodat de zogenaamde "poort" bij de burens is komen te liggen. In de linker gevel zitten ramen die nooit gewassen kunnen worden. In die poort kan nog oorlogstuig liggen dat daar door mij

is begraven. We haalden het uit de treinen die door de Engelsen waren beschoten bij het treinstation. Richard Nieuwenhuizen, een jongen die bij ons aan de overkant woonde, is bij het leeghalen van kogels nog een vinger kwijt geraakt. Met het kruit maakten we mooie vuurtjes.

De twee palen met daarop een tegel bij de huidige inrit zijn nog het handwerk van Jan Tetteroo. Ze zijn nu ongeveer zeventig jaar oud. De paal aan de tuinkant, waar het metalen hek aan bevestigd is, is door mijzelf "betegeld". Dat was in de zomer na de Watersnoodramp van 1953. "Dan doe je ook eens wat" was Jan zijn opmerking, maar hij wist wel beter.

KOPIJDATUM 't SW 2/2021: 30 april

Erratum:

In 't Seghen Waert 2020/4 staan op bladzijde 33 bij de foto enige onjuiste namen: Sjaak Boonekamp moet zijn Jacques Boonekamp, Aad Luyen moet zijn Aad Luiten en Marian van Haastert moet zijn Marian van Haastrecht.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Van As Makelaardij bv

www.van_as.nl

Bouwmarkt De Bouwhof

www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren

www.cammeraat.nl

Carrosseriefabriek Joost Lamboo bv

www.lamboo.nl

Flaire Online diensten

www.flaire.nl

Henneken Radio en TV

www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum

www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV

www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign

www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Van Veen
Schoenen

Dorpsstraat 83 - 2712 AE Zoetermeer - Telefoon (079) 316 31 65
www.vanveenschoenen.nl - vanveenschoenen@gmail.com

Miereakker 20
 Reeuwijk
 0182-300797
 Dorpsstraat 103
 Zoetermeer
 079-3167616

Weydeland Kaas, buitenlandse kazen,
 verse noten, olijven en tapenades, mooie wijnen
 diverse specialiteiten

DINER & PARTYBOERDERIJ

Het Wapen van Zoetermeer

Nostalgie van "In de Drie Hooibergen"

"VOOR ELKE GELEGENHEID EEN UNIEKE LOCATIE"

TROUWEN FEESTEN & PARTIJEN PRIVÉ DINER ZAKELIJKE EVENEMENTEN UITVAART

Wij zijn dagelijks geopend van 10.00 uur tot 15.00 uur voor bezichtigingen,
 aanvragen en informatie.

www.hetwapenvanzoetermeer.nl

079 - 76 000 55

Zegwaartseweg 31 | 2723 PA ZOETERMEER

info@hetwapenvanzoetermeer.nl

Van de voorzitter

Dit stukje is geschreven op het moment dat we nog volop in de lockdown periode zitten en dat we dagelijks de maatregelen hiervan ondervinden. Het is niet te voorspellen hoe de situatie is op het moment dat U dit leest. Hopelijk hebben we dan weer meer mogelijkheden en vrijheid om dingen te organiseren, zowel privé als binnen de vereniging. Mogelijk hebben we dan ook weer perspectief voor de komende maanden.

Met een korte tussenperiode hebben we nu ruim een jaar weinig kunnen organiseren en hebben we elkaar nauwelijks kunnen ontmoeten. Ook het maken van plannen voor de toekomst staat op een laag pitje omdat onduidelijk is wanneer en hoe deze kunnen worden uitgevoerd. Het bestuur communiceert via mail of telefonisch en komt zo nu en dan fysiek bij elkaar, zo houden we de vereniging draaiend. De leden van de meeste werkgroepen hebben met elkaar contact via mail, Zoom of Teams.

De ledenvergadering van 2020, waar de resultaten van 2019 moesten worden vastgesteld en goedgekeurd is geannuleerd en ook de geplande vergadering van 3 maart 2021 kon niet doorgaan. Inmiddels heeft u de uitnodiging gehad voor een 'schriftelijke' vergadering.

Als bestuur houden we het 'frame' van de vereniging in stand, de werkgroepen houden contact en zijn beperkt actief en u als lid, blijven we via de Nieuwsflitsen en 't Seghen Waert zo goed als mogelijk, informeren. We hopen en vertrouwen op een toekomst waarin we weer teruggaan naar het oude 'normaal', misschien met wat aanpassingen.

Jan de Ruiter

Afscheid

Tijdens de 'fysieke' Algemene Ledenvergadering hadden we afscheid moeten nemen van twee bestuursleden die zich niet herkiesbaar hebben gesteld voor een volgende periode. We hebben in overleg met beiden besloten hen per 1 december 2020 toch uit te schrijven als bestuurslid bij de Kamer van Koophandel. We zijn Ronald Grootveld en Cees Klein zeer dankbaar voor het vele werk dat zij gedurende vele jaren als bestuurslid voor de vereniging hebben gedaan. Gelukkig blijven beiden betrokken als voorzitter van een werkgroep.

Ook de voorzitter van de werkgroep Activiteiten, Niek Thoen is per 1 januari 2021 afgetreden. Deze werkgroep organiseerde samen met de werkgroep Film de laatste jaren voornamelijk de filmavonden. Voor de bustochten die meer dan 40 jaar lang (!) de basis vormden voor wat toen nog de Activiteitencommissie heette, bleek de afgelopen jaren te weinig animo. Daarom is in overleg met de overige leden van de werkgroep besloten de filmavonden geheel onder te brengen bij de werkgroep Film en de Werkgroep Activiteiten op te heffen.

We zijn Niek, Fia Brandhorst en Margreet van der Velden dankbaar voor wat zij jaren achtereen hebben gedaan voor de vereniging! Gelukkig zijn de leden van deze werkgroep nog actief bij verschillende andere activiteiten.

Jan de Ruiter

Mannen met hoeden in Brielle, één van de eerste excursies van Oud Soetermeer in 1965

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr. M.J. Bezuijen, Zoetermeer

Dhr. J.J.W.M. van der Bilt, Zoetermeer

Dhr. J.M. Brummer, Den Haag

Mw. I.T. van den Dobbelssteen-Heemskerk, Zoetermeer

Dhr. M. van Leeuwen, Zoetermeer

Mw. J.J.M. Olsthoorn, Zoetermeer

Dhr. R. Ottens, Veenendaal

Dhr. C.E. van Rossum, Zoetermeer

Mw. B. Scholten-Post, Wolfheze

Aanmelden als lid kan via www.oudsoetermeer.nl of per post, Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres, geboortedatum, m/v, (eventueel) email-adres en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Wij willen u graag ook via email op de hoogte houden van interessant nieuws betreffende Oud Soetermeer. Indien u dit wilt kunt u uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan Ledenadministratie@oudsoetermeer.nl. Graag met vermelding van uw naam en adres.

Boek: De Driemanspolder; boeren, baggeren, bouwen en bergen

Duizend jaar geleden was dit deel van Holland een enorm moeras. Langzaam gingen boeren het gebied ontginnen. Ze groeven sloten om het moerasveen te ontwateren en akkers en weilanden aan te leggen. Veengebied bestaat voor een heel groot deel uit water, dus als je dat weghaalt dan klinkt het in. Het landschap daalt dan en je kunt het regenwater dat valt moeilijker wegvoeren. Op een gegeven moment kwamen daar watermolentjes voor. Daarnaast begonnen de boeren stukken land weg te graven en droogden de grond tot de brandstof turf. Nu verdween het land in hoog tempo en ontstonden grote plassen. In de welvarende 17de eeuw zocht men echter land voor woningen en landbouw en het oog viel op die plassen. In 1668 kregen vermogende mannen toestemming de plas van de Driemanspolder droog te malen. Zeven jaar later konden ze het land verdelen en boerderijen bouwen.

300 jaar lang konden de boeren ongestoord graan en andere gewassen verbouwen en koeien melken. Toen kwam de bouw van de stad Zoetermeer. Het land verdween vanaf 1966 langzaam onder de nieuwe wijken Driemanspolder en Meerzicht, boerderijen werden ingewisseld voor flats. Het Westerpark groeide op de vruchtbare grond en de Sprinterlijn ging dwars door de polder rijden. Langs de rand verscheen Leidschenveen. Anno 2020 kwam de water-piekberging erbij.

Over die hele geschiedenis is een boek verschenen: De Driemanspolder; boeren, baggeren, bouwen en bergen, geschreven door Ton Vermeulen. Het A4-formaat boek telt 192 pagina's met bijna 150 illustraties.

De Driemanspolder is verkrijgbaar bij Historisch Genootschap Oud Soetermeer (www.oudsoetermeer.nl onder publicaties) voor € 23 plus verzendkosten. In te zien en ook te kopen aan de Dorpsstraat 132 op maandagavond, woensdag- en zaterdagmiddag. Leden hoeven slechts € 18 te betalen!

Pachtbetaling door boeren, deels in natura; schilderij door Q.G. v. Brekelenkam rond 1665 (Coll. Rijksmuseum SK-A-2698)

De verschijningsvormen van
't Seghen Waert in de afgelopen
veertig jaar !

